

5. Jelentés az Ásványtárról.

Tisztelt Közgyűlés!

Ez évi jelentésünkkel egyidejűleg veszi kezébe a tisztelt Közgyűlés az Ásványtár legújabb hajfásának, technológiai gyűjteményének katalogusát.

Az 1907 évi jelentésemben hálásan említettem meg azok neveit, akik gyakorlati szempontból igen fontos és becses eme gyűjteményünk létesítésénél közreműködtek. Ahhoz a díszes sorozathoz kell csatolnom az 1908. évről: Csik-, Máramaros-, Szeben- és Udvarhelyvármegyék közönségét, illetve Fejér Sándor, Szabó Sándor, Reisenberger Gusztáv és Damokos Andor alispán uraknak neveit.

A történelmi hűség szempontjából meg kell jegyeznem, hogy e gyűjtemény összeállításánál és meghatározásánál dr. Szentpétery Zsigmond egyetemi tanársegéd volt nagy segítségemre.

Köszönetemet kell kifejeznem múzeumunk választmányának azért, hogy határozatával eme katalogusnak a gyűjtemény létesítésével egyidejűleg való megjelenését lehetővé tette. Meggyőződésem szerint ugyanis a táraakra vonatkozó jelentéseknek leglényegesebb része az, amelyik a mindenkori szaporodásról ad számot. Hiszen a gyűjtemények életében ez egyik legfontosabb esemény, a nyilvántartásnak és számonkérésnek a legbiztosabb alapja. A szaporodás egyes tételei még azokra a gyűjteményi tárgyakra vonatkozólag is, melyekről rendszeres leltárt vezetünk, annyira szét vannak szórva az egyes tárgyak szerint, hogy a vizsgálok a bevezetés helyességéről sem győződhetnek meg. De egyéb érdekek is kívánatosá teszik, hogy az évi szaporodás kimutatva legyen, különösen most, midőn az államsegélyből beszerzett vételek eredeti okmányai az államhoz való felterjesztés után nem kerülnek vissza az egyesülethez. A gyűjteményeket látogató közönség szempontjából sem közömbös dolog, hogy felhívjuk figyelmüket a legújabb szaporodásra. Hiszen aki ismeri a gyűjteményt, az éppen a legújabb beszerzésekből kap impulzust a tára újabb meglátogatására.

Ajándékozóink között ki kell még emelnem az abrudbányai bányahivatalt azért, hogy kérésemre 115 darabból álló közetgyűjteményt ajándékozott a verespataki kincstári bányákból gyűjteményünknek és azok helyét egy rendelkezésünkre bocsátott bányatérképen pontosan meg is jelölte. Egyéb ajándékozóink között köszönettel kell megemlítenem: Bojoru János, dr. Cholnoky Jenő,

Fizély Sándor, dr. Gaál István, dr. Géczy Imre, Hoffer András, dr. Horváth Károly, Ivanits Aladár, Kowalewsky Géza, László Gyula, Ornstein József, Orosz Endre, Radó Endre, dr. Reiniger Henrik, dr. Richter Aladár, Szabó József, dr. Szádeczky Gyula, dr. Szilády Zoltán, br. Wesselényi Béláné úrnő, illetőleg urak neveit. Az ajándékozás útján kapott tárgyak összege 496 drb ásvány, kőzet és kőüveget.

Gyűjtés útján gyarapodott az Ásványtár: dr. Szádeczky Gyula gyűjtéséből 1207 darabbal, dr. Szentpétery Zsigmond gyűjtéséből 20 darabbal, dr. Balogh Ernő gyűjtéséből 20 darabbal, Papp Simon gyűjtéséből 390 darabbal, tehát összesen 1637 darab ásvány, kőzet és kőüveggel.

Vett tárgyait közül külön kell kiemelnem Melka Vincze festőművésziunktől készített olajjal festett két képet, melyek közül az egyik Verespatakot, geologiai, valamint tájképi tekintetben nemcsak hazai részünk, hanem egész Európa egyik legkiválóbb helyét állítja előnkbe, a másik egy geologiailag nem kevésbé szép és érdekes vidéket: a Jára harmadkori öblének szegélyét a környező kristályospalák és mesozoikus szirtek vonulatával, előtérben a festői Géczi (Ghyczy) várral. Igaz örömmel tölt el, hogy túltömött helyiségeinkben a harmonia megsértése nélkül helyezhetek el két ilyen, a szép természetet a maga vonzó formájában és színeivel ábrázoló képet, melyeket meg vagyok róla győződve, szívesen fognak nézni mindazok, akiknek ép érzékét minden tekintetben secessiók világunk általános láza meg nem támadta.

Vétel útján szerzett egyéb tárgyak: Grebel & Co.-tól 452 drb ásvány, Footetól 21 drb ásvány, Ansgar Guldberttól és Fr. Thumától 4–4 drb ásvány, zalatnai állami kőfaragó iskolától 23 drb csiszolt ásvány, W. Klentgentől 124 drb bazalt, contactusbeli ásványokkal, a verespataki kincstári bányától 1 drb arany, Leitner Sámueltól 2 drb mammuthfog, dr. F. Krantzól a Cullinan gyémánt üvegmintája és végre a Nápolyi öböl pompás domborművű gipszmintája, mely Amadeo Aureli olasz szobrászművész munkája. Vétel útján történt gyarapodásunk tehát 635 drb tárgy.

Ezek alapján összes gyarapodásunk az 1908. évben 2768 drb tárgy.

Az Ásványtár tárgyainak tudományos feldolgozása ügyére térve át, megemlítem, hogy hozzáfogtunk a Gyalúti kristályos hegység közeleinek behatóbb tanulmányozásához, amely közelebbről érdeklí városunkat a villamos világítás és ennek révén ott folyamatban lévő nagyobb szabású építkezések szempontjából is. Erre vonatkozólag jelent meg dr. Szádeczky Gyulának „Adatok a Hideg-Szamos kristályos paláinak ismeretéhez“ cz. munkája a Földtani Közlöny 1908-ik évi XXXVIII. kötetében.

Dr. Szentpétery Zsigmond feldolgozta az ásványtár megbízásából a Persányi hegységben 1906-ban gyűjtött anyagot és a tudományos adatokat szakosztályunk 1908. évi decemberi szakülésén elő is adta.

Dr. Balogh Ernő ugyanezen szakülésen a verespataki Kirnik rhyolithjának nagyobbára az ő gyűjtéséből származó, az Ásványtár tulajdonát képező quarcz-kristályain észlelt érdekes ikerképződéseket adta elő.

Ugyanezen szakülésen magam is előadtam Kissebes és környékén tett kirándulásaimon gyűjtött anyag tanulmányozása alapján elért tudományos eredményeket.

Dr. Vadász M. Elemér budapesti egyetemi tanársegéd Ásványtárunk gazdag alsóliaskori faunáját írta le „A nagyküüllőmegyei Alsórákos liaskorú faunája“ czímen a m. kir. földtani intézet Évkönyve 1908. évi XVI. kötet 5. füzetében.

Vogl Viktor pedig a Tárunk tulajdonában levő 12 drb Nautilust határozta meg és írta le „Tanulmányok az eocen Nautilusok köréből“ czímen a Földtani Közlöny 1908. XXXVIII. kötetében.

A múlt évben 5 ízben tartottam bemutatóval egybekötött népszerű előadást gyűjteményünkben, továbbá nagyon sokszoradtunk gyakorlati jelentőségű felvilágosításokat személyes vagy levélbeli megkeresésekre.

Az Ásványtár látogatóinak száma 1908. évben 1182 volt.

DR. SZÁDECZKY GYULA

igazgató.